րեք ժամին հանդիսականները ուրախ ուրախ ցրվեցան իրանց տները, տանելով հետները քաղցրագոյն յիշատակ կովկասեան երեկոյի մասին։

Խ. Ենգիբարեան

ՆԱՄԱԿ ԶԱՔԱԹԱԼԻՑ

30 յունվարի

Ես ինքս կարդալով «Մշակի» 80 թւի համարներում մեր սովատանջ եղբարց վիճակը մտադրվեցայ մի հանգանակութիւն բանալ յօգուտ Հայաստանի սովատանջներին։ Բայց աւաղ, որ իմ ցանկացածի պէս չը յաջողվեցաւ։ Ես առաջարկելով զաքաթալցի պարոններին, նրանք ուրախ ուրախ մտնում էին, ասելով, «թէ լաւ, որ կամ քեփի բան կայ՝ բերէք ձեռ. քաշենք», բայց իմանալով բանի էութիւնը, բոլորը յետ յետ քաշվելով հեռացան։ Եւ այդպիսով, ում առաջարկեցի, մերժեց, ասելով «բան չունենք»։

Բայց միայն գտնվեցան մի քանի աստուածասէր պարոնայք, որոնք չը խնայեցին իրանց լուման նուիրել մեր սովատանջ եղբարց։

Եւ խնդրում ենք տպագրել նուիրատուաց անունները ձեր յարգելի լրագրի էջերից մինում։ Իսկ ժողվեալ գումարը ուղարկել պատկանելոյն։

Ղեւոնդ Խաչումեանց 1 ր., Մաթէոս Մաքիեանց 1 ր., Գէորգ Օհանջանեանց 1 ր., Յովհաննէս Օհանջանեանց 1 ր., Շահինեանց 3 ր., Հայ մին 1 ր., Կարապետ Տէր Կարապետեանց 40 կ., Յովհաննէս Մելիք Մարգարեանց 50 կ., Ալէքսան Յովհաննիսեանց 1 ր., Քրիստափոր Տէր Մարկոսեանց 1 ր., Մինաս Նազարեթեանց 1 ր., Սարգիս Ստեփանեանց 1 ր., Գասպար Մարգարեանց 1 ր., Մկրտիչ Ստեփանեանց 20 կ., Հայրապետ Մելքումեանց 1 ր., Ստեփան Գէորգեանց 1 ր., Բէկլար Հայրապետեանց 1 ր., Բաղտասար Ամիեանց 40 կ., Աղաբէկ Աղասանդեանց 1 ր., Պարոն Մելքում Թումեան Նիւքին-աքուլեցի 10 կ.

Որոնց ընդամենն է 18 ր. 60 կ., փօստայի ծախքը դուրս եկած մնում է 18 ր. 30 կ.

Խաչատուր Շահեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ մեզ գրում են հետեւեալը։ «Այսօր խօսակցութիւն ունէի Վասիլի Իվանովիչ Նեմիրովիչ—Դանչէնկօի հետ, որ յայտնի է ռուսաց գրականութեան մէջ իր տաղանդաւոր ճանապարհորդական նկարագրութիւններով, վիպասանութիւններով և վերջին ռուս-թիւրքաց պատերազմի ժամանակ իր նամակագրութիւններով պատերազմի դաշտից։ Մեր խօսակցութեան նիւթը իմ հարցն էր նրան՝ արդեօք կը համաձայնվի նա, եթէ ապահովել նրա ճանապարհի ծախսը, գնալ Հայաստան, այնտեղից նամակագրութիւններ անելու լրագիրներում, ռուս հասարակութեանը թիւրքիաբնակ հայերի վիճակի հետ ծանօթացնելու նպատակով։—Հայաստան գնալը իմ վաղեմի միտքս է, բայց մինչև այժմ չեմ կարողանում իրագործել, ցաւելով պատասխանեց Վասիլի Իվանովիչ, և եթէ, ինչպէս ասում էք, հայ հասարակութիւնը ապահովէր իմ ճանապարհի ծախսը, ես հէնց վաղը ճանապարհ կընկնէի։ Իմ նամակներս, աւելացրեց նա, կարելի կը լինէր թարգմանել և անգլիական լրագիրների համար։»—Մէկ այսպիսի տաղանդաւոր գրողին, աւելացնում է մեր Ս. Պետերբուրգի թղթակիցը, Հայաստան ուղարկելու համար բաւական են 1200 ազգասէր հայեր, որոնցից ամեն մէկը համաձայնվէր տալ տարեկան 5 րուբլ։ Թէ ինչ օգուտ կարող էր բերել Հայաստանին այսպիսի գրող, ինչպէս Նեմիրովիչ—Դանչէնկօ, բաւական է մտաբերել «Daily News» լրագրի սեփական թղթակցին, հանգուցեալ Ֆօրբսին, և սրա բերած օգուտը Բուլղարիային։»

—

Բժիշկ Նաւասարդեան խնդրում է մեզ յայտնել որ վաղը, կիրակի օր, փետրվարի 8-ին, լինելու է Արծրունու թատրօնում, առաւօտեան ժամը 11-ին, չորրորդ ժողով «Բարեգործական» ընկերութեան ծրագիրը քննելու համար։

—

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ մեզ գրում են որ յունվարի 31-ին այդտեղից ոչ հեռու ալէքսանդրեան ճանապարհի մօտ աւազակական խմբութիւնների չարքում հրդեհ պատահելով, այրվեցաւ հացթուխի շինութիւնը։ Ասում են որ հրդեհը առաջացել է հացթուխի վառարանից։ Ժողովուրդը օգնութիւն խնդրեց այդտեղի Լենքօրանեան գունդից, բայց գնդապետը պատասխանեց որ դա զինուորների գործը չէ։ Ժողովուրդը իր ոյժերով հազիւ կարողացաւ հանգցնել հրդեհը և ազատել կրակից մօտակայ շինութիւնները։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները։ Փետրվարի 1-ին իշխան Բիսմարկ տուեց իր քաղաքական երեկոներից մէկը։ Այդպիսի երեկոներ իշխան Բիսմարկ երբեմն երբեմն կազմում է և մասնաւոր խօսակցութիւնների ժամանակ յայտնում է իր կարծիքները այս կամ այն քաղաքական հարցի մասին, մեկնում է իր դիտաւորութիւնները, որոնք անհասկանալի են լինում։ Այնուհետեւ նրա խօսակցութիւնները տպվում են և տարածվում են ամբողջ Գերմանիայի և Եւրօպայի մէջ։ Այս անգամ երեկոն առանձին նպատակ ունէր և կազմված էր նորերումս հիմնած տնտեսական խորհուրդի համար, որի անդամները բոլորն էլ ներկայ էին, իսկ հրաւիրված հիւրերը կանչված էին իբրեւ զարդի համար։ Ասում են, որ մի ինքնուրոյն տպաւորութիւն էին գործում խորհուրդի բանւոր անդամները, որոնք իրանց շատ լաւ էին պահում։ Ժողովուրդի չորրորդ դասակարգի անդամները, բանւորները, առաջին անգամ մտնում էին միւս դասակարգերի շրջքը, որոնցից ոչ մէկը չը համարձակվեցաւ ծաղրել նրանց կամ առանց յարգանքի վերաբերվել։ Երեկոյի վերջանալու ժամանակ բանւորներից մէկը իր ընկերների կողմից շնորհակալութիւն յայտնեց իշխան Բիսմարկին այդ երեկոն կազմելու համար, որ բանւորներին առաջին անգամ միջոց տուեց մերձենալ Գերմանիա ստեղծող իշխան Բիսմարկին։ „Այդ օրը, ասաց նա, անմոռանալի կը մնայ գերմանական բանւորների մէջ։“ Եւ նա իրաւացի էր խօսում։ Իշխան Բիսմարկ խորամանկութիւն գործեց և շատ լաւ տպաւորութիւն ունեցաւ Բեռլինի բոլոր բանւորների վրայ։

Իշխան Բիսմարկի խօսակցութիւնը աւելի շատ ճառի էր նմանում, որովհետեւ նա երկար խօսում էր և նրան ժամանակ առ ժամանակ միայն ընդհատում էին։ Իշխանը գլխաւորապէս խօսում էր տնտեսական խորհուրդի մասին։ Նա մի քանի անգամ կրկնեց, որ խորհուրդի անդամները գործնական մարդիկ են և նա վերջապէս միջոց կունենայ գործնական խորհուրդներ ստանալ իրան զբաղեցնող հարցի վերաբերութեամբ։ Իշխան Բիսմարկ չէ սիրում անդադար գնալ պարլամենտ, որովհետեւ նա այնտեղ գործնական քննութիւններ չէ լսում, որքան անձնական յարձակմունքներ։ Առհասարակ Բիսմարկ յարձակվում էր պարլամենտի անդամների վրա և այդ հանգամանքը պարլամենտի բոլոր կուսակցութիւնների վրա շատ վատ տպաւորութիւն գործեց։

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիական համայնքների ժողովի փետրվարի 2-ի նիստին պատահած անցքերը, որի մասին մենք տեղեկութիւն տուինք ընթերցողներին, զանազան կուսակցութիւնների և լրագիրների քննութեան առարկայ են դարձել։ Թէ Լոնդոնի և թէ նահանգների բոլոր լրագիրները հաւատացնում են, որ սպիկեր կամայականութեամբ ընդհատելով վիճաբանութիւնները, խանգարեց սովորական կանօնները։ Որովհետեւ սպիկեր իր վճիռը կայացրեց առաջուց համաձայնելով գլխաւոր կուսակցութիւնների առաջնորդների հետ, նա հաւատացած էր, որ ժողովի հաւանութիւնը կը ստանայ։ Լրագիրները նոյնպէս միաձայն կարծիքներ են յայտնում Գլադստոնի առաջարկութեան մասին։ Այդ առաջարկութիւնը, լրագիրների կարծիքով, չի ընդունվի պարլամենտի կողմից, որովհետեւ նա դիկտատորական իշխանութիւն է տալիս սպիկերին։ Այդ հարցի քննութեան ժամանակ Գլադստոնին կընդդիմադրեն ոչ թէ միայն իռլանդացիք, արմատականներ և պահպանողականներ, այլ նոյն իսկ նրա կողմնակիցներից էլ շատերը։ Փետրվարի 3-ին պահպանողականները այդ հարցի մասին խորհրդակցում էին լորդ Բիկօնսֆիլդի մօտ, իսկ իռլանդացի պատգամաւորները Պարնելի մօտ։

Փետրվարի 3-ին համայնքների ժողովի մէջ հետեւեալ անցքերը պատահեցան։ Պարնել կառավարութեանը հարց առաջարկեց Դավիտտին կալանաւորելու մասին։ Կառավարութիւնը պատասխան չը տուեց։ Երբ Գլադստոն սկսեց խօսել, իռլանդացի Դիլլօն ընդհատեց նրան և պահանջեց սպիկերից, որ Գլադստոնին կարգի հրաւիրէ։ Սպիկեր իրան Դիլլօնին կարգի հրաւիրեց և այնուհետեւ 395 ձայների մեծամասնութեամբ վճռվեցաւ Դիլլօնին հեռացնել ժողովից։ Դիլլօն չը հպատակվեցաւ այդ վճռին և նրա դէմ ոյժ գործ դրին։ Այնուհետեւ ժողովի վճռի համեմատ դուրս հեռացրին 30 իռլանդացի պատգամաւորներին։ Այնուհետեւ սկսվեցաւ Գլադստոնի առաջարկութեան քննութիւնը, որ ընդունվեցաւ աննշան փոփոխութիւններով ժողովի ահագին մեծամասնութիւնից։

ԻՐԼԱՆԴԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԻ ՑԱՅՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Փետրվարի 3-ին համայնքների ժողովից հեռացրած իռլանդական պատգամաւորները խորհրդակցեցին և վճռեցին դիմել իռլանդացիներին մի յայտարարութեամբ, որի մէջ ասված է, որ Դավիտտի կալանաւորելը և իռլանդական պատգամաւորներին ժողովից հեռացնելը կարող են առիթ տալ իռլանդացիներին վտանգաւոր ընթացք բռնելու և որ պատգամաւորները հարկաւոր են համարում զգուշացնել իրանց ընտրողներին այդպիսի գործերի դէմ։ Պատգամաւորները խորհուրդ են տալիս ժողովուրդին չը դուրս գալ սահմանադրական և խաղաղ ցոյցերի սահմաններից։ Պատգամաւորները օրինակ են ցոյց տալիս ժողովուրդին, համբերութեամբ տանելով նրանց վրա գործած բռնութիւնը, շարունակելով մնալ ժողովի անդամներ և կատարել իրանց պարտականութիւնները։ Այդ յայտարարութիւնը ստորագրել է Պարնել, իռլանդական բոլոր պատգամաւորների կողմից և ուղղած է իռլանդական ամբողջ ժողովուրդին։

Հարկաւոր ենք համարում նկատել, որ Դավիտտ իռլանդական կալուածական միութեան հիմնողն է։ Արձակված լինելով բանտից, նա նորից կալանաւորվեցաւ, որովհետեւ չը կատարեց այն պայմանները, որոնցով արձակված էր։

ԹԻՒՐՔԻԱ

Եանինայից „Polit. Corresp.“ լրագրին հաղորդում են, որ Ջակիր-փաշա հրաման ստացաւ Կ. Պօլսից՝ բնակարաններ պատրաստել 15 բատալիօն հետեւակ զօրքերի համար թւով 7,500 մարդ, որոնք Սկուտարից պէտք է ուղևորվեն Եանինա։ Բնակարանների պակասութեան պատճառով Ջակիր-փաշա հիմնեց մի մասնաժողով Թիւրք, քրիստոնեայ և հրէայ անդամներով և յանձնեց նրան բնակարաններ պատրաստել այդ զօրքերի համար։ Թեսալիայում և Էպիրոսում լուր է տարածվել, իբր թէ Բ. Դուռը, ֆինանսական դժուարութիւնների առաջն առնելու համար մտադիր է երկու տարվայ հարկը միասին սկզբից ժողովել։

„Էխօյի“ ընկերութեանը հեռագրում են Կ. Պօլսից. Բ. Դուռը շարունակ պատերազմական պատրաստութիւններ է տեսնում ի նկատի ունենալով Յունաստանի հետ պատերազմի սկսելու կարելութիւնը։ Բ. Դուռը անդադար դիմում է Կ. Պօլսի բանկիրներին նոր փոխառութիւն անելու համար, բայց նրանք ապահովութիւն են պահանջում։ Էպիրոսից և Թեսալիայից ստացված լուրերից երևում է, որ թիւրքաց զօրքերը շատ վատ դրութեան մէջ են. նրանց կերակուրը վատ է և անկանոն է բաժանվում և բացի այդ զինուորները լաւ հագուստ չունեն։ Կ. Պօլսից հաղորդում են լրագիրներին, որ Բ. Դուռը մտադիր է մի քանի բատալիօն զօրք ուղարկել Սալօնիկի, որտեղ կուղևորվի նոյնպէս և Դերվիշ-փաշա։ Այդ զօրքերը լաւ զինուորված կը լինեն, և բաւական շատ պատերազմական պաշարներ կունենան։

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

Վան, 3 դեկտ. 80

Երկու ամիսի չափ կայ որ հայոց կլուբ հաստատուած է այստեղ ուր երեկոյներ հաւաքուելով լրագիրներ կը կարդան և ազգային երգեր կերգեն։

Գաւառային ընդհանուր ժողովը սկսած է յաճախ նիստեր անել և պատրիարքական փոխանորդ Դեր. Գարեգին վարդապետ մեծ եռանդ և գործունէութիւն ցոյց կը տայ։ Հայոց դատերը և վէճերը ընդհանրապէս մեր առաջնորդարանը կը տեսնէ այժմ. փոխանակ կառավարութեան դատարաններուն, մեր առաջնորդարան կը դիմեն Գարեգին վարդապետին։ Ընդհ. ժողովը պիւտճէի խնդիրը կարգադրելով զբաղած է. դաստիարակութեան գործին ալ մի կարեւոր բաժին պիտի տրվի պիւտճէին մէջ։

Պ. Կամսարական դեռ չէ վերադարձած Մուշէն։ Թէ ինչ պատճառով նա Մուշ մնաց արդէն հրատարակած էինք «Մշակի» մէջ։ Լուր տարածուած է թէ Կամսարական Վան պիտի թողու և Երզրում պիտի երթայ ընդհ. հիւպատոսի պաշտօնով։ Այս որչափ ալ ուրախալի լինի, վանեցիներուն տխրութիւն պատճառեց որ պիտի բաժնուին պ. Կամսարականէն, որ ամեն կարգի հայոց սիրելի և յարգելի եղած է։ Կը մտածեն մանք որ հանրագիր մը գրեն Տփղիս և Կովկասի Փոխարքայէն խնդրեն որ պ. Կամսարական այստեղ մնայ, իւրեն աւելի բարձր մի պաշտօն տալով։

Այստեղ ամեն մարդ անհամբեր կը սպասէ գարունին զի ընդհանուր կարծիք կայ թէ գարունին կարգը պիտի գայ հայոց խնդիրը լուծելու։

Սովը գրեթէ վերջացած է, բայց թանգութիւն և աղքատութիւն կը տիրեն։ Արմտիք լաւ կը ծախուին այս տարի։

Խրիմեան հայրիկ առաջնորդական պաշտօնը թողած, ընդհանրական գործերով կը զբաղի։ Նա առ երեւոյթս այժմ պաշտօն չունի այստեղ, բայց ամեն բանի համար կաշխատի իբր վերակացու այստեղ կատարուելիք գործերուն։ Վանցի ազգայիններ որ երբեմն պօղոսեան, ապօղոսեան կուսակցութեան բաժնուած կը կռուէին միշտ, այժմ միաբանած սիրով են։

* * *

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 փետրվարի։ Պետական բանկի 5°/₀ տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 75 կ., երկրորդ 93 ր. 25 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 37 կ., ներքին 5°/₀ առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 223 ր., երկրորդ 222 ր., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 92 ր. 50 կ., երկրորդ 92 ր. 37 կ., երրորդ 92 ր. 75 կ., ոսկի 7 ր. 76 կ.։ Ռուսաց 1 ր. Լոնդոնի վրա արժէ 25,28 պէնս, ռուսաց 100 րուբլ Համբուրգի վրա արժէ 215 մարկ, Փարիզի վրա 266 ֆր. 50 սանտ։ Բօրսայի տրամադրութիւնը շատ ամուր է։

ԼՈՆԴՈՆ. 5 փետրվարի։ Անգլիական բանկի դիսկոնտը 3°/₀

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ